Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her:
https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

En

artig og nyttig

Konstebog

En

artig og nyttig

Konstebog,

hvorudi mange smukke

Konst-Stykker

forefindes.

Først af Italiensk paa Tydsk,

og

siden paa Dansk oversat

og formeret

med adskillige skiønne Konster,

som ej tilforn i disse Lande ere hørte.

Trykt i Haderslev 1810

Fortale.

Den almægtige Gud har ved sin uendelige Viisdom meddeelt sine Kreature store og forunderlige Kræfter, men særdeles Urterne, Træerne, Dyrene, Stenene og Metallet o. s. v., ved hvis indgivne Kræfter man kan udrette store og merkelige Ting, uden nogen Mistanke og Troldom. Thi Gud har selv skabt og giort Medicinen til Menneskenes Nytte og Gavn; derfor, som Viismanden siger: bør ingen den foragte eller forsmaae. Saaledes haver jeg nogle lette og nyttige Stykker tilsammen samlet, til Huusnødtørft for dem, der ikke have mange Penge, altid at kunne søge Doctoren eller Lægen om Hielp, men med mindre Bekostning det at kunne udrette. Derfor, gunstige Læser! haver jeg denne Konstbog paa nye corrigeret og sat i Orden, saa og nogle Konststykker mere tilføyet, med deres Probation af den lovlige og høiberømte Medicinekonst, hvis Nytte og Gavn enhver, som saadant maatte behøve, nok skal erfare, at være rigtig og probatum; men nogle til Tidskortning og Lystighed tilsat. Vale!

Et uroeligt Menneske at giøre sovende.

Forhovedet og Tindingen ofte bestrøget med Vand af Mandragora, eller og noget deraf drukket, giør god Søvn.

At forhindre al unaturlig Søvn.

Vand af Bulmeurt er godt for dem, som have unaturlig Roe, uden eller inden til. At bestryge Hovedet dermed, eller Klude giort vaade deri, og lagt paa Tindingen, det befordrer en naturlig Søvn og Roe.

Ansigtets Rynker at bortdrive.

Tag Vand af hvide Lilier, og toe dit Ansigt ofte dermed. Det giver en frisk Farve i Ansigtet, og fordriver Rynker og Finner.

Tænderne at giøre hvide.

Tag Byg, Honning og Salt, bland det tilsammen, og gnid Tænderne dermed.

For Tandpine.

Tag Betonie, Salvie og Allun, syd det tilsammen i Viinædike, og hold det saa heed ved Tanden, som du kan taale det, saa forgaaer Pinen.

Imod graae Haar.

Vand af Matram eller Hiertensfryd to gange om Dagen drukket, hver gang et Lod, forhindrer graae Haar.

Haar at fordrive.

Bestryg det Sted, hvor Haaret er afraget, med Blod af en Flagermuus. Dekefter skal der ingen Haar mere voxe.

Gule Haar at giøre.

Tag Rødder af Roe eller Bore, og kaag dem i den Lud, som du toer Haaret med.

At giøre Hænderne hvide.

Vand, brændt af Hønseæg, giør Hænderne hvide, naar man toer dem ofte dermed, og lader

dem

dem tørres af sig selv. Eller Hænderne ofte toet, Morgen og Aften, i koldt Vand eller Meldefrøevand, og lade dem tørres af sig selv.

At stikke Hænderne i en sydende Materie, uden at brænde dem.

Bestryg Hænderne med den Urt Bingel eller Mercuriales, og stik dem derefter i en sydende Materie. Det skal ikke skade dine Hænder.

Brystene smaa og haarde at giøre.

Bestryg dem med Vinterlilie- eller Skarntydevand. Eller samme Vand varmt giort, og varmt om Brystene omslaget, beholder dem smaa og haarde. Item: Vildebær- eller Havtornbærvand, to eller tre gange om Dagen med Klude paalagt, giør dem smaa og haarde.

At forsøge, om en Pige er Møe eller ikke.

Brænd Matramurt til Pulver, og lad Pigen lugte derpaa. Er hun ikke Møe saa maae hun strax lade sit Vand. Eller: Tag døve Nelder, naar de ere grønne, og lad hende pisse derpaa. Er hun ikke Møe, saa visne Nelderne strax.

Tegn paa en frugtsommelig Kone, om hun er med et Drenge- eller Pigebarn.

Tag et Kad med reent Vand, og lad en Draabe Melk af hendes Bryst falde deri. Har hun da et Drengebarn saa svømmer Melken oven paa Vandet; men har hun et Pigebarn, saa synker det til Bunds. Ligesaa merk: Naar en frugtsommelig Kone er meget tyk paa den høire Side, saa har hun et Drengebarn: men er den venstre Side tykkere, saa er det et Pigebarn

At erholde et langt Liv.

Drik om Morgenen tidlig en god Drik af den Saft, kaldet Patientia, med en god Deel af Guds Naade, og brug det hver Dag, det er godt derfor. Det er og en kostelig Medicin for Kægten, Myrden og Ihielslagen.

At

At erholde en god Stemme.

Tag Fennikelvand, og drik deraf Morgen og Aften et Lød. Det giør et vidt Bryst og en god Stemme.

For Biestik.

Det nærmeste Middel er, at man strax toer Stedet med sin egen Urin, saa forgaaer Smerten, og det bolner ikke heller

For skadelig Spise.

Vand af store Veibred er meget got for dem, der have ædt noget Ont, eller taget nogen fordærvelig Spise til sig, saa og for Troldom, fire eller fem Dage drukket hver Dag halvandet Lod, og derefter en skarp Purgatz til sig taget.

For Buggens Forstoppelse.

Vand af Jordsød og Dubenkerbel, eller Fumas Terræ, drukket om Morgenen Klokken otte, giør god Stoelgang

For Bugløb

Portulak, eller Burgelvand drukket Morgen og Aften, hver gang en Unse eller halvanden, tre eller fire Dage efter hinanden, stopper naturlig Stoelgang. Eller: Tag Bønner, sød dem vel, steeg dem siden i en Pande med Smør, indtil de blive haarde og tørre, og æd deraf. Eller tag brunt Brød, bag det hart i en Pande, og æd det. Jt. tag tørre Agener, tørre Eegeblade og Veibredfrøe, giør deraf et Pulver, og drik det om Aftenen i varmt Øl efter Maaltidet, og om Morgenen naar du vil faste derpaa.

For Koldpis.

Syd Stilke af Kaalblade i Vinædike, og drik deraf, det hielper. Eller Agener, det hielper og.

Fødderne Trætheb at fordrive.

Tag Veibred, sød dem vel, og bestryg Fødderne med denne Saft, det borttager al Træthed.

Tyk og ureen Viin at giore klart.

Matramurt slaget i Vinen, som er afgangen, efter Fadets Størrelse, giør den frisk og klar igien.

Salt.

Salt Vand at giøre sødt.

Tag Leer i en Sæk, og sie det salte Vand derigiennem, saa længe, indtil det bliver klart. Saltheden skal deraf gaae bort.

At faae Høns eller Ender til at ligge, ligesom de vare døde.

Kast Bulmefrøe eller Jusquiane for Hønsene eller Enderne. Saa snart de æde deraf, falde de til Jorden, ligesom de vare døde. Eller tag en Høne, stik hende Hovedet under Vingen, og sving hende lidet omkring; leg hende siden paa Jorden, saa ligger hun, ligesom hun var død.

Ferskt Kiød eller Fiske længe at beholde for Fluespye og andre Orme.

Tag Melisse- eller Matramvand, og bespreng ferskt Kiød eller Fiske dermed; det holder Fluer og skadelige Orme derfra. Item, smukt friskt kaagt eller stegt, og strax fortæret, saa kan ingen Fluer eller Orme det fordærve.

Vildt længe ferskt at beholde.

Tag Kiødet, tryk Blodet reent af det, og leg det i en Leerpotte, fyld den med klaret Honning en Fingerbred over Kjødet, og bind et stærkt Læder over Potten, at ingen Luft kan komme derind.

At Brødet ikke skal mulne.

Tag en Nødskal fuld af Lavendelvand, og lad det i Deinevandet. Brødet, som deraf bages, skal ikke mulne, hvor længe du det end giemmer. Eller: Om du frygter, at dit Brød skal mulne, saa fæst Piger og Drenge, eller avl Huset fuld af Børn o. s. f. Men naar du ej formaaer dette, saa tag den Urt Esto Miscericors mod de Fattige som sidde for Kirkedørrene eller gaae paa Gaden. Giv disse det at æde, saa faaer du Dona Dej, og Brødet mulner ej.

Høns eller Kapuner snart at giøre fede.

Giør Hul i Jorden, leg deri paa Bunden Møg, paa Møget leg Nelder siden igien paa Nelderne, Møg, og paa Møget Nelder, saa længe, indtil

Hullet

Hullet eller Pølen er fuld, og lad Hønsene gaae saa længe derpaa, til Melderne begynde at voxe, siden lade dem gaae af, saa blive de snort fede.

At alle Ærterne skal løbe ud af Gryden, naar den staaer paa Ilden.

Kom Qvægsølv eller Terpentin i Gryden, saa løber det alt af, hvad der er udi.

Fugle at fange med Hænderne.

Tag Byg, læg det i Viinædike, og kast det, naar det er blødet, for Fuglene, saa kan du fange dem med Hænderne.

Fremmede Duer at bringe til sine.

Tag Byg, leg det i Honning, og kast det for Duehuset, hvor du fører dine Duer. Eller: Om du tager Handuen, naar Hunnen har Unger, og slagter ham, saa flyver Hunnen hen til andre Duehuse, for at søge efter Hannen, og bringer saa andre Duer med sig.

Fisk at fange.

Tag Bolmefrøe, Honning, gammel Ost og lidet Bygmeel, stød det iblant hinanden, kom lidet Brændeviin dertil, og giør en Dej deraf. Tag saa Dejen, giør deraf runde Kugler, som Ærter, og kast dem for Fiskene i Vandet; saa svømme de strax oven paa Vandet, og vende Buggen op, saa kan du tage dem med Hænderne.

At fange Fisk om Natten.

Tag en Glas Løgte, sæt et antændt Lys dert, og hold Løgten over Vandet, saa komme Fiskene oven paa Vandet efter Lyset. Eller tag Nelder og Hunslø, stød det tilsammen, og kom Saften i Vandet, saa forsamle de sig der, og naar du bestryger Hænderne med denne Saft, saa kan du tage Fiskene.

At Fiskene vel bide, naar man vil mede.

Tag hvide Urter, frisk Faaretælle og det Hvide af et Æg, bland det vel tilsammen, og sæt det paa Krogen, saa skal de vel bide.

At giøre druknede Fluer levendes igien.

Leg dem i varme Aske, saa skeer det saaledes

Kotter

Rotter at fordrive.

Attig-Rod, paa Nicasius-Dag om Morgenen Klokken To opgraven, og lagt i Laden eller Huset, fordriver Rotterne Eller: sæt en levende Rotte i en Potte, og giør en sagte Kulild under Potten, saa skriger Rotten i Potten, hvorover de andre Rotter komme dertil, og du kan slaae dem ihiel.

Lopper at fordrive.

Tag Attig Urt, og leg den i Sengen. Eller slaae Brændvand paa Urten, og bespreng Kammeret med dette Vand, saa fordriver det alle Lopperne Eller: Leg Malurt og Sevenbom i Sengehalmen. Eller kom det i en Spand Vand, og bespreng Kammeret dermed, saa flye de alle bort derfra. Item: Tag en Potte, bestryg den med Bukkefet, og sæt den ved Sengen, saa springe alle Lopperne deri.

Luus at fordrive.

Giør en Ild, kast Qvægsølv derpaa, og heng Klæderne i Røgen, saa skal der ingen Luus komme i Klæderne derefter.

At giøre, at alle Folkene ved et Bord synes sorte, som Morianer.

Tag Bomolie i en Lampe, og kom deriblant Krudt og Spitsglas. Saa længe denne Lampe brænder, synes de alle, som sidde omkring den, saa sorte, som Morianer.

At en Sild skal vende sig selv om paa Risten.

Tag en Pennefieder, og lad Qvægsølv deri, stop Fiederen vel til igien, og stik den i Silden saa skal Silden vende sig selv om paa Risten.

Et Lys at giøre, som ikke kan blæses ud.

Tag en huul Hampestengel og fyld den med Svovel. Naar du tænder samme an, saa kan Vinden ikke blæse det ud.

At man kan see saavel om Natten, som om Dagen.

Bestryg Øjnene med Blod af en Flagermuus, saa kan du see saavel om Natten, som om Dagen

At kiende, om et Fruentimmer har sminket sig.

Tag lidet Safran i Munden, tøg det vel, og lad Aanden fare i Øinene paa den, du mener, der har sminket sig, er hun sminket, saa skal hun paa Timen blive guul, som Safran.

At tænde Ild ved Solen.

Tag et klart Bækken, leg et Speil deri, sæt det i den hede Soel, og leg derhos tørre Blaar af Hør smaahakket. Naar nu Straalerne af Speilet skinne paa Blaarene, saa tændes der Ild i.

At et Lys kan brænde i Vand.

Tag Viin, Bomolie, Svovel, Qvægsølv, Vox, Salt og Honning; bland det tilsammen; og giør et Lys deraf, det brænde i Vand. Eller tag et Lys, og tryk en Skilling i den underste Ende, sæt det derpaa sagte ned i en Spand Vand, og tænd Lyset an, saa skal det brænde ned til Enden.

At Kul kan brænde i Vand.

Tag Vand, som er distilleret af Menneskeskarn, kom det i et Glas, og leg Gløder i dette Vand. De skal ikke gaae ud, saa længe der er Vand hos. Men Glasset maae have et lidet Hul.

Et langvarigt Lys at giøre.

Tag det Ormesaft, som skinner om Natten, bland det med et Qvintin Qvægsølv, og kom det i en Glas Flaske, saa lyser det om Natten.

At tænde Ild uden Ild.

Tag Bomuld, giør det vaad i distilleret Vand af Menneskeskarn, og lad det saa tørres af sig selv. Giør det tre gange, leg det siden i Solen, saa tænder det sig selv an.

Mand og Kone at forcene, som altid kives og trættes.

Giv dem begge at drikke af et Krnus, kaldet Valeriana, saa blive de strax gode Venner.

At et Æg skal løbe op ad en Kiep.

Giør et lidet Hul paa Ægget, og tag baade Blommen og det Hvide ud, at Ægget bliver tomt.

Fyld

Fyld det siden fuld med Maimaanedsdug, smør saa Hullet til med Vox, og bind Pergament derover, at Duggen ikke komme ud. Sæt det siden i den hede Soel hos en Kiep eller et Spyd, saa skal Duggen med Æggestallet fare op at Kieppen eller Spydet.

En Hest at giøre stadig.

Tag en Ulvetarm, leg den tvert over Vejen, og skiul den med Sand, saa skal ingen Hest gaae derover, saa længe Tarmen ligger der.

At støde et fuldt Kruus om, uden at der skal løbe noget ud af Kruset.

Tag en Unse af den Urt, kaldet Violes, leg det i et Kruus med Viin, og om du støder det om, skal der dog intet af Vinen løbe ud af Kruset.

Et Æg at bringe i en Flaske eller igiennem en liden Ring.

Leg et Æg to Dage og Nætter i Viinædike, siden tag Ægget, og trild eller ruld det mellem Hænderne, eller paa et Bret, indtil det bliver langt og smalt, og kom det siden lettelig i Flasken, eller giennem Ringen.

Et Æble at bringe i en trangbalset Flaske.

Heng Flasken paa Æbletræet medens Æblerne endnu ere smaa, bring et lidet Æble ind i Flasken, og lad det saa voxe i Flasken, indtil det bliver stort. Det samme kan man og giøre med Viindruer.

Et gammelt Træe at giøre ungt.

Grav Jorden op omkring Roden af Træet som er gammelt og begynder at tørres, kløv to eller tre af de største Rødder, og driv en Kile derind, bedæk siden Roden med samme Jord, saa bliver Træet ligesom ungt igien, og grønnes.

At faae Fioletter til at voxe dobbelt.

Tag en Bannestilk, fyld den med Leer eller Jord, og kom deri saa mange Kierner af Frøet, som du vil have der skal blive dobbelt; giør saa en rund Bold af Leret, og sæt den i Jorden.

At

At faae Kirsebær til at voxe indtil St. Mortens Dag.

Naar du poder eller ymper Kirsebær paa et Muulbærtræe, faa skeer dette.

Kirsebær lang Tid at forvare.

Kom Kirsebær, som ikke ere qvæstede, i et Fad, og leg Cahola eller Skovrod under dem. Saa længe du ikke rører dem iblandt hinanden, blive de grønne, at man kan æde dem.

At give Kirsebær en god Smag.

Naar du vil pode et Kirsebærtræe, da leg Poden først i Honning, saa faaer den en god Smag.

Kirsebær eller Plommer friske at holde et heelt Aar.

Tag Kirsebær eller Plommer førend de blive fuldkommen modne, leg dem i en Leerpotte og slaae Honning derover. Klim derefter Potten til med Leer eller Vox, og sæt den i Sand.

Rødder friske at beholde et heelt Aar.

Tag store Rødder, grav dem i Jorden, og dæk dem vel til, saa blive de saa længe friske, indtil de andre blive modne paa Træerne igien.

Blæk at giøre, saa Musene skye at skiære, hvad man skriver dermed.

Tag Malurtvand, og kom det blandt Blækket. Hvad man skriver dermed, æder ingen Muus.

For Pesten.

Om Morgenen, førend man gaaer af Huset, at drikke et Lod Valerianvand, et godt derfor. Sukkervand er altid godt for Pesten. Eller tag Vand af Angelika, hvilket er det allerbedste, som man kan finde mod Pesten, og drik deraf om Morgenen fastendes en halv Unse.

Naar nogen er angrebet af Pesten.

Naar Pesten har angrebet nogen, saa tag tolv Unser Angelikavand, en halv Drachma Pulver af Angelikarod, en Drachma Teriak, og et halvt Lod Edike. Bland det vel tilsammen, og giv den Syge det at drikke førend han sover, dog skal han

til-

tilforn labe en Aare aabne. Naar han har drukket det, skal han legge sig til at sove. Det hielper vist Eller Vand af store Veibred drukket, og et Klæde i samme Vand vaadgiort og ofte lagt over Leveren paa den venstre Side, saa forsvinder Pesten.

Imod overvættes Sede af Pesten.

Tag blaae Fiolvand, drik det, og blandt din Drik dermed; det er meget godt for Pesten Eller tag Hampeblaar, giør dem vaade i Huusløgvand, og leg det derpaa, eller bland det med Rosenvand og bestryg Lemmerne dermed, det er meget godt.

Kienderegn, om en Syg skal leve eller døe.

Tag døve Nelder, naar de ere smaa, og kast dem i den Syges Vand Blive de da grønne, er det et Tegn, at den Syge bliver sund igien. Men lørres og visne de snart, saa døer han. Eller tag Flesk, gnid den Syges Fodsoler dermed, og kast det siden for en Hund. Æder Hunden Flesket, betyder det, at han bliver sund igien. Men vil Hunden ikke æde det, saa døer han.

At kaage Melk, som ikke skal skilles ad, eller løbe sammen.

Kom noget hvid Sukker i Melken, saa løbe den ikke tilsammen.

At giøre Silkeorme.

Tag Hjernen af en Kalv, grav den ned i en Møddingpøel, og lad den der ligge i fire Uger, saa avles deraf Silkeorme. Giv dem derpaa Muulbærblade at æde.

At faae Petersillie til at voxe i fire Timer.

Leg Petersilliefrøet en Nat over i sød Melk at blødes, og paa det Sted, hvor du vil saae det, skal du legge smaastødt ulædsket Kalk, en Finger tyk, hvilket skal igientages tre gange. Tag siden Frøet af Melken, og saae det paa Kalken, strøe saa Kalk igien derpaa, siden paa Kalken Jord, og tilsidst strenk Vand derpaa; saa skal Petersilien komme frem inden fire Timer er omme.

En

En Hest at giøre hvid.

Tag Maltorme, kaag dem vel i reent Vand, og lad dem tre Dage ligge deri; toe saa en sort Hest med dette Vand, saa faaer han hvide Haar.

For Drukkenskab.

Tag Saften af et Eiertræ, og drik den om Morgenen fastendes, det er godt derfor; og om du og er bleven drukken, da drik af samme Saft, saa bliver du igien ædru. Eller: Æd om Morgenen fastendes Svinemarv, saa bliver du ikke drukken. Men er du drukken, da leg en vaad Kuld over din Hemmelighed, saa bliver du ædru. Eller: drik et Lod Betonievand om Morgenen fastendes, saa bliver du ikke drukken den Dag.

At et Menneske ikke skal blive drukken, hvor meget han end drikker.

Tag Lungen af en Væder, og æd den. Eller æd af den Urt Portulaca, eller æd Hesselnødder, eller feed Flesk; hvilket af dette du æder fastendes, bevarer dig, at du ikke bliver drukken.

At et Menneske skal snart blive drukken.

Tag et Stykke Aloestræe, og leg det to Dage i Viin. Denne Viin, blandet med anden Viin, giør alle dem som drikke deraf, snart drukne. Item: Paradiistræe, lagt i Viin, og deraf drukket, giør det samme.

At see Stiernerne ved høj lys Dag.

Tag et skjønt klart Bækken, leg deri et klart Speil, og kom klart Vand i Bækkenet, saa at det staaer over Speilet, saa kan du see Stiernerne i Speilet.

At forestille en Viingaard over et Bord, eller hvor man vil.

Tag et Glas med en smal Hals, bind det til et Viintræe, naar Druerne har blomstret, og stik en Drue i Glasset, dog saa, at Druen ikke bliver stødt; klin saa Glasset tæt til med Vox, og lad Druen voxe og blive moeden i Glasset. Naar den er moeden, saa skiær den af, og fyld Glasset med

Vom-

Bomolie, og bland det vel iblandt hinanden. Denne Olie at brænde i en Lampe, foruden andre Lys, giør en Vingaards Lignelse med modne Druer i Stuen eller Kammeret, hvor Lampen brænder.

At giøre en Dødfarve.

Tag Blaar; dyp dem i Brændeviin, og stik siden Ild i dem; saa synes alle, som ere derhos, at have en Død- eller Askefarve.

At giøre Viin af Ædike.

Tag Æblekierner, giør et Pulver deraf, og kom det i Ædiken, lad den derpaa staae i otte Dage, saa bliver den til god Viin.

Fødderne Sveed at fordrive.

Tag Kobber, lad det file smaat, og strøe det siden i Strømperne. Naar du bruger det ti eller tolv gange om Sommeren, saa bliver dine Fødder altid tørre.

En lejerlig Konst, at fordrive Søvn fra de dovne Piger.

Tag Hestestøv og smaaskaaren Hestehaar, og et halvt Lod Foedaris. Stød det tilsammen, og strøe det i Sengen, og paa deres bare Ryg.

At æde Hønsekiød foruden Penge.

Tag en Haandfuld Byg, leg det i blød i stærk Brændeviin en heel Dag, giv saa Hønsene det at æde. Saa snart de har ædt det, falde de om, som de vare døde, saa kan du tage og stege dem.

At en Kande, Glas eller Potte kan om Sommerdage fryse til Bordet.

Tag Snee, Jis eller Hagel, saa meget du vil, slaae det i en Kande eller Potte, sæt den paa et Bord, og lad Vand uden om Potten, kom siden en Haandfuld Salt i Potten, og rør det med en Kniv iblandt hinanden; strax skal Vandet uden om Potten fryse fast til Bordet. Er proberet.

At en Hest kan løbe en heel Dag, og ikke blive træt.

Giv ham af en Grisemilt og Junegretfrøe at æde, og den Dag, du vil bruge Hesten, da bestryg

ham

ham Fødderne med Myresalve; saa kan han løbe en ganske Dag, og bliver ikke træt, og Hesten til ingen Skade.

At et Harnisk eller andet Gevæhr ikke skal ruste et heelt Aar.

Tag Terpentin, usaltet Karpefet og Vinsteenolie, destilleer et Vox deraf, smør det tre gange paa Harnisket, og lad det tørres af sig selv.

At en Slange skal døe for dig.

Tag en Hesselkiep, som er et Aar gammel, stik dermed en rund Kreds omkring Slangen, saa maae den døe i Kredsen. Og alle Slange flye bort fra dig, naar du bær samme Kiep hos dig.

At tage en Slange i Haanden.

Tag Verbonisaft, og salv Hænderne dermed, saa kan du uden Fare tage en Slange i Haanden.

At giøre store Æbler, som et Hoved.

Stik et Hul i Æblet, fyld det med Roefrøe, luk det saa til igien, og lad det dermed voxe.

Et vellugtendes Pulver at giøre.

Tag Leverfarve, Roser, Cypri Alexandrini, guul Sandel, af hvert to Lod, Fioler et Lod, Paradiistræe, Kalmus, Galligant, Belzen, af hvert et Gran, Sibet to Gran. Bland det tilsammen, og giør et Pulver deraf; bevar det saa i et reent Glas.

Et vellugtendes Lys at giøre.

Tag Paradiistræe et halvt Lod, Belzen to Lod, Storax Calamita to Lod, Desmer tive Gran Ambra ti Gran, og Rosenvand, saa meget du vil, Stød alle disse Ting, og giør et Lys deraf.

At giøre et Fyrværk, som kan brænde under Vand.

Tag et halvt Pund Bøssekrudt, fem Lod Colophonia, fire Lod Bomolie, og tre Lod Svovel. Bland det vel tilsammen, og lad det tørres, saa kan du prøve det. Brænder det for hastig, saa bland mere Svovel og Colophonia deriblandt Men brænder det ikke nok, saa kom mere Bøssekrud deri.

derpaa. Naar det nu brænder godt, saa bind Halm, eller et Linklæde, eller Hamp omkring det. Bind det tæt tilsammen, og dyp det siden i varmt Beeg. Naar det er tørt igien, saa bind mere Halm eller Linklæde derom, og dyp det endnu engang i sydendes Beeg. Lad det siden tørres vel, at intet Vand kommer dertil. Naar du nu vil brænde det af, saa giør en liden Hule, tænd det an i Hulen, og kast det siden i Vandet; saa brænder det og springer op og ned, frem og tilbage, og er heel lystig at see. Man kan og tage Oleum petræ iblandt det, saa bliver det mere heftigere og stærkere.

At en Høne skal udligge Kyllinger med mange Slags Farver.

Bestryg Æggene med mange Slags Farver, ligesom du vil have Kyllingerne farvet, og besmør Æggene derefter med Bomolie, lad dem saa tørres, og leg dem siden under Hønen.

At tænde Ild i en Krave eller et Tørklæde, dog uden Skade.

Tag en Krave eller et Tørklæde, dyp samme i Brændeviin og tænd Ild deri ved Lyset, saa brænder Vinen af Klædet uden Skade.

At stege et Æg i Haanden.

Giør et lidet Hul paa Æggeet, og lad noget af det Hvide ud, lad Aqvavite derind, og vend saa Hullet ret til Haanden, naar det røger stærkest.

Et Pulver, som man kan gnide paa Papiir, og bruge til at skrive paa.

Tag stødte Galæble og Kobberrøg, men det maa først udbrændes, som man brænder Allun. Disse begge Dele stød smaa, og gnid det paa Papiir. Skriv siden derpaa med Vand, Øl eller Viin, saa bliver det sort.

At reise, og ikke blive træt.

Tag til dig Bynke eller Jernurt, saa bliver du ikke træt, saa bider dig og ikke nogen Hund eller Øgle. Man maae grave dem op naar Solen

staaer

staaer i Jomfruen, enten otte Dage for Bartholomæus, eller otte Dage derefter.

At gaae ti Mile paa en Dag.

Tag gule Hiortetunger, leg dem i Viin, og æd dem af Vinen.

Vildt at skyde.

Tag Hiertet og Leveren af en Flagermuus, og kom blandt Blyet naar du støber Kugler, saa kan du treffe, hvad du vil.

Et Stykke Sølv at smelte i en Nødskal, og dog Nødskallen uforbrændt

Tag Salpeter, Svovel og Bark af Buxbomtræe, af hvert lige meget. Leg det tilsammen med et Stykke Sølv i en Nødskal, leg det siden i Ilden, saa skal du see Under. Er proberet.

At antænde et Lys paa en Væg.

Tag Svovel og bestryg dermed et Sted paa en Væg, hvor et Billed eller Ansigt er malet. Tag derefter et brændende Lys, blæs det ud, og hold saa Lyset, medens der endnu er Ild ved, til Munden paa Billedet, hvor Svovlen sidder, saa antændes det.

Naar det er godt at saae Ærter.

Naar Maanen er i det sidste Qvarteer, og har kun tre Dage at tage af udi, er det bedst: thi saa blomstrer de tillige, og blive tillige moedne.

At Viindrankerne skal faae Lede til Vinen.

Tag tre eller fire levende Aal, kom dem i en Kande Viin, og lad dem ligge deri, indtil de ere ldøde, sie saa Vinen gienneem et Linklæde, og giv Viindrankeren den at drikke.

At giøre, som der vare Madiker i Maden.

Tag Harpe- eller Luthstrenge, skiær dem i lange Stykker som Madiker, og kast dem saa i heed Søbemad, og rør det om.

Mulvarpe at fange.

Tag to levende Mulvarpe, sæt dem i en Potte i Jorden, hvor de opkaste, og naar de ikke kan

komme ud af Potten, saa skrige de, hvorover de andre komme dertil, og vil ogsaa i Potten.

Glas at afskiære.

Tag en Traae, dyp den i Svovel, og bind den omkring Glasset, saa vidt det skal afskiæres. Stik siden Ild i Traaen, saa brækker Glakket af, hvor Svovlet har brændt.

Glas at forgylde.

Tag af den Farve, som Malerne kalde Hyacinth, riv det med Salt, og lad det tilsammen. Gjør saa Glasset heed, og dyp det nogle gange deri, saa bliver det uden og inden til forgyldt.

En Maade at vække sig selv op af Sovne paa hvad Tid man vil.

Tag ligesaa mange Laurbærblade, som du vil sove Timer, leg dem i en Klud, og bind dem paa Issen Leg dig saa paa den venstre Side trygt at sove, og den Time du begierer, skal du vaagne.

At faae en Ravn, som er malet paa en Væg, til at synge.

Giør et Hul i Muren. sæt en Frøe derind, og sæt et Ark Papiir, hvorpaa Ravnen er malet, for Hullet, og uden for Papiret et brændende Lys; saa skal Frøen snart begynde at raabe, og Folkene ej andet mene, end Ravnen raaber og synger, hvoraf et heelt Selskab kan have Plaiseer.

En glat Hud at giøre.

Tag Bønnekrudt, og Vand, og toe dig ofte dermed, saa bliver Huden glat.

At giøre Ansigtet skiønt hvidt og klart.

Tag Gede- og Eselsmelk, nogle stødte Druer, og en Skeefuld stærk Viinædike. Lad det hybe, og toe Ansigtet dermed hver Aften og Morgen, og toe det saa af med friskt Vand. Er proberet.

At Høensene skal legge store Æg.

Giv dem Menge eller Rødsteen at æde. Eller tag Svovel af en Leerpotte, stød det smaat, og bland derefter Viin og Klie sammen, og giv dem Svovlet deri at æde.

At

At Hønsene skal legge Æg hele Vinteren.

Giv dem Hampefrøe at æde, saa legge de Æg hele Vinteren igiennem.

At Hundene ikke skal gøe ad dig

Bær hos dig den Urt og Rod, kaldet Serpentin, eller Øgleurt, saa gøer ingen Hund ad dig.

At Øllet ikke bliver suurt om Sommeren.

Tag et nysgiort Æg, stik Huller deri med en Naal, leg skallede Laurbær, lidet Humle og nogle Bøgkiernet dertil, Kom alt dette i en Pose, og heng den ind igiennem Spundet, saa skal Øllet ikke blive suurt, saa længe en Draabe er i Tønden,

Et Æg at kaage paa sit Hoved

Tag et nybaget Brød, saasnart det kommer af Bagerovnen, skiær et Hul oven i Brødet, leg et Æg deri, og sæt det udskaarne Stykke Brød igien paa sit Sted. Hold saa Brøder svøbt i en Dug over Hovedet, saa skal Ægget snart kaage.

En Kapun at stege i en Sæk

Naar Kapunen er plukket og bereedt til at steges, saa fyld den med Smør, leg den i en Træe eller Blik Bøsse, og stik et heed dog ikke glødende Staal, saa langt som Kapunen er, igiennem den. Luk saa Bøssen til, og svøb den i en Sæk, saa skal du inden faa Timer, naar du aabner Bøssen, finde en god steegt Kapun, som du strax kan spise.

At giøre hvide Pletter paa Heste.

Tag Hønsen øg, bind det paa Hesten, hvor du vil at han skal blive hvid, og lad det ligge en Nat; saa skal du om Morgen finde hvide Pletter, hvor Møget har lagt.

Kobber at giøre blød og hvid.

Tag en ung Drengs Urin, bland og rør Salt deri, giør Kobberet heed, og lædsk det deri af; saa bliver det hvid, og lader sig godt forarbeide.

At Hundene ikke skal blive galne.

Plinius forsikrer, at de ikke blive galne, naar man giver dem lidet Qvindemelk at drikke.

Skiem-

Skiemtmedicin.

Et kosteligt Recept for en Ølsyg Broder, som har ondt i sit Hoved af Drik.

Tag det Blaae af Himmelen, Rummelen af en gammel Broe, Fettet af en Myg, en Maade Trompetenskrald, en Maade Krigsblod, fem rustede Hestskoekom, ni Hoelcespidser, stødt i en Pebergvern, Saften af et Knebelspyd, Indvolden af en gammel Greeb, et Lod Fuglesang og et Lod Klokketon. Kom dette altsammen i en Morter af Glas, og stød det med en Ræverumpe, kom det saa i en Potte, som er giort af Vor, og lad det kaage i fire Timer til en Salve. Tag siden deriblant Efterfølgende: Fire Lod Stokpeber, og et Stykke ubrændt Aske, en Alen lang og en Tommelfinger tyk. Rid Lænderne lystig dermed. Er probatum.

Et andet for Hovedværk af Drik.

Drik om Morgenen fastendes en god Drik Bitterviin eller Salvieviin, og æd strax derpaa en Pandekage af 24 Æg Det er meget godt og nyttigt, men en fire Dags Fasten var dig bedre. Men for alting er det dig nyttig, at du tager noget af den Urt, som kaldes: Drik dig ikke fuld. Brug den altid, saa bliver du fri for denne Sygdom, og beholde mere Penge i din Pung, og kan og have desbedre Klæder.

